

עברית בשט"ח

שפה • טכנולוגיה • חיבור

מילות קישור הן לא רק לקישור

הוראת מילות הקישור ותבניות תחביר

פביו רדק

כנס מורים ומחנכים בארגנטינה - יולי 2025

כיצד נקנה את מילות הקישור?

למען

בגלל

למרות ש

בזכות

אילו

מושגי יסוד

• מיהו דובר נורמטיבי?

שליטה במשלב הלשוני – כך כותבים, כך מדברים

• מילות הקישור הן העוגן של הטקסט – בעל-פה ובכתב

• בעברית ניתן להביע רעיון אחד במבנים שונים

• התחביר שונה (מאוד) משפה לשפה (סדר המילים במשפט/מבנה

(המשפט)

מושגי יסוד

- ביטויי הקישור קובעים את מבנה המשפט ואת משמעו.
- דובר ישראלי משתמש, לרוב, בצורה נכונה וקבילה במילות הקישור – בלי להבין מדוע.
- לומד שפה זרה זקוק לחוקים וכללים כדי להגיע לנורמטיביות לשונית.
- התחביר, לעומת המורפולוגיה, הוא תחום משתנה.

דקדוק מעמת

Before

.I ate before the visit

.I ate before I arrived here

.I visited Dan, but Before - I visited David (דיבור)

אסינדזה וסינדזה

- משפט סינדטי - היחס התחבירי מובע באמצעות מילות יחס ומילות קישור - "אם תלמד, תצליח"
- משפט אסינדטי - היחס התחבירי מובע ללא מילת יחס או קישור "שאלת- אני עונה", "מצא אישה מצא טוב"
- העברית המדוברת נוטה להשתמש במשפטים אסינדטיים + אנטונציה. "טעית?"
- כללי התחביר בשפה המדוברת שונים מכללי השפה הכתובה, לא רק בתחום המשלב.

מילות הקישור

הוראת עברית כשפה שנייה

- ביטויי זמן
- ביטויי סיבה ותוצאה
- ביטויי הסתייגות
- ביטויי הוספה והדגשה
- ביטויי הבהרה
- ביטויי השוואה, דמיון וניגוד
- ביטויי הדגמה
- משפטי מידה
- משפטי תנאי (קיים ובטל)
- ביטויי תכלית
- ביטויי היקש
- ביטויי ויתור

סידור הפסקה

אופייה של הצפייה בטלוויזיה

- אבל אפילו חסידי הטלוויזיה האינטראקטיבית מבינים שהפעילות של הצופים מסתכמת בהזמנה אימפולסיבית של מוצרי צריכה, השתתפות במשחקי טלוויזיה והעברת מסרים קצרים לצופים אחרים.
- אחרים טוענים כי צפייה בטלוויזיה דומה, מבחינת רמת הפעילות לגלישה באינטרנט, פעולה שכרוכה במאמץ מוחי מינימלי של בחירה, סינון מידע ותקשורת דו-כיוונית.
- בין מומחי התקשורת בעולם קיים ויכוח על אופי הצפייה בטלוויזיה.
- יש מי שרואה בצופה הממוצע "בטטת כורסה" – אדם היושב מול הטלוויזיה בלי להפעיל את מוחו כמעט.

הפסקה - תרגיל סידור משפטים

בין מומחי התקשורת בעולם קיים ויכוח על אופי הצפייה

בטלוויזיה. יש מי שרואה בצופה הממוצע "בטטת כורסה" - אדם שיושב מול הטלוויזיה בלי להפעיל את מוחו כמעט. אחרים טוענים כי צפייה בטלוויזיה דומה, מבחינת רמת הפעילות לגלישה באינטרנט, פעולה שיש בה מאמץ מוחי מינימלי של בחירה, סינון מידע ותקשורת דו-כיוונית. אבל אפילו חסידי הטלוויזיה האינטראקטיבית מבינים כי הפעילות של הצופים מסתכמת בהזמנה אימפולסיבית של מוצרי צריכה, השתתפות במשחקי טלוויזיה והעברת מסרים קצרים לצופים אחרים.

סידור הפסקה

- מילות הקישור מארגנות את השפה - המדוברת והכתובה.
- מילות הקישור מגדירות את תפקידי המשפטים.
- כלל שיש יותר מילות קישור בטקסט - המסר ברור יותר.

מילות קישור - שלב 1 + 2

סיבה ותוצאה:

כי

לכן

תכלית:

בשביל

כדי

השוואה:

כמו

זמן:

לפני

אחרי

עד

כש

אחרי ש

לפני ש

אחר כך

תנאי:

אם + הווה +

הווה

הסתייגות:

אבל

דרך ההוראה לפי "עברית בשט"ח"

• שלב 1- הקניית מילים בודדות

• קטגוריזציה - כבר החל משלב 1 - בעיקר החל משלב 2

• סידור מילות הקישור בעזרת חוקים

• בשלבים מתקדמים- העשרת מילות הקישור (סמנטית)

דרך ההוראה לפי "עברית בשט"ח"

- חלוקה לשלוש קבוצות

- בשתי הקבוצות הראשונות: מילת הקישור יכולה להופיע בהתחלה או באמצע המשפט.

- בקבוצה השלישית: מילת הקישור תפתח את המשפט השני ומשפט זה אינו יכול להתקיים בלי המשפט הקודם.

- בכל קבוצה יש להדגיש את השימוש במשלבים השונים.

- בכל קבוצה יש להדגיש את ייחוד המשמעות, אם קיימת.

- עושר לשוני - השימוש בתבניות שונות המתאימות לאותו משלב.

שלבי השיעור לפי "עברית בשט"ח"

א. חשיפה לנושא

ב. הקנייה ראשונית והסבר משמעות

ג. "הוספת" ביטויים וחלוקה לקטגוריות שונות

ד. תרגול בע"פ

ה. תרגול בכתב

הקניה בתוך הקשר

• טקסט

• מיון משפטים

• שיחה

הקניה בתוך הקשר - טקסט

- הטקסט הוא ההקשר האידיאלי.
- בטקסט הנכון - התחביר משרת את הנושא, והנושא - את התחביר.
- מבנה הטקסט והשימוש במילת הקישור - טבעי.

הקניה בתוך הקשר - שיחה

- שיחה יזומה
- ✓ חזרה לנושא שנידון בכיתה
- ✓ התייחסות לטקסט
- ניצול הזדמנויות בכיתה
- ✓ מזג האוויר
- ✓ פקקים
- ✓ איחורים
- ✓ תוצאות המבחן האחרון
- ✓ היעדרויות
- ✓ פטפוטים

הקניה בתוך הקשר - מיון משפטים

- הוא מוכן להילחם למען האידיאלים, שהוא מאמין בהם.
- הוא מוכן לעשות הכול בשביל כסף.
- המרצים פתחו בשביתה במטרה לשפר את תנאי שכרם.
- אני אתקשר אליך כדי שנקבע סופית.
- אתה חייב להשיג ויזה. לשם כך עליך לגשת לשגרירות.
- הוא עשה את כל המאמצים כדי להתקבל לעבודה.
- הוא פנה למזכירה לשם בירור העניין.
- היא יצאה מוקדם מעבודתה על מנת להכין ארוחת ערב לבעלה.
- על מנת שהשינוי יאושר, יש לקיים ישיבה בנושא.

התרגול

• תרגול בעל-פה - שימוש בתבניות טבעיות

במשלבי השפה המדוברת

• "כך כותבים, כך מדברים"

• חלק מהתבניות יתורגלו רק בכתב

תרגול בכתב השלמת משפטים

השלימו את המשפטים. השתמשו בכל ביטויי הסיבה והתוצאה:

1. נשארתי בבית _____ הביקור של הוריי.
2. אתם צריכים לקנות את הספר השני _____ בקרוב נסיים את הספר הראשון.
3. תאונות דרכים רבות קורות _____ מצב הכבישים.

תרגול בכתב

בדיקת הבנה - בחירת משפט דומה

- לא מרבים לחשוב על הבריאות, אלא אם כן חולים.
 - 1. אנחנו לא בריאים הרבה, אלא חולים.
 - 2. אנחנו חולים הרבה אם אנחנו לא בריאים.
 - 3. אנחנו חושבים הרבה על הבריאות כשאנו חולים.
 - 4. אנחנו לא חושבים הרבה על הבריאות כשאנו חולים.
-
- נברר אפשרויות עבודה, אלא אם כן נישאר בירושלים.
 - 1. נישאר בירושלים אם תהיה לנו עבודה.
 - 2. אם נישאר בירושלים, לא נברר אפשרויות עבודה.
 - 3. אם לא נישאר בירושלים, לא נברר אפשרויות עבודה.
 - 4. אם יהיו אפשרויות עבודה, לא נישאר בירושלים.

תרגול בכתב בחירת המילה הנכונה

סמנו את המילה הנכונה

1. המטוס הגיע מאוחר **מכיוון ש/בזכות/בגלל** מזג האוויר הסוער.

2. התושבים מתנגדים למיסים הגבוהים, **לכן/בגלל/כי** הם הפגינו מול ביתו של ראש הממשלה.

תרגול בכתב חיבור משפטים / הוספת מילת קישור

- א. מזג האוויר סוער.
- ב. לא נלך לעבודה ברגל.

- א. כל הפעילויות התבטלו.
- ב. מזג האוויר סוער.

- א. כל הפעילויות התבטלו.
- ב. מזג האוויר הסוער.

תרגול בכתב

השלמת משפטים

השלימו את המשפטים

1. ראש הממשלה ביטל את ביקורו בצרפת בגלל

• _____

2. _____, לכן השנה הם לא ייסעו לחופשה.

3. _____ מכיוון ש _____.

תרגול בכתב

שכתוב- שינוי מבנה המשפט

כתבו את המשפטים מחדש. השתמשו בביטויים שבסוגריים:

1. הטיול לצפון התבטל בגלל הגשם הסוער.
(משום ש) _____.
2. היום לא יצאנו לבלות מפני שיש לנו מחר מבחן.
(כתוצאה מכך) _____.

תרגול בכתב ובעל-פה

ניסוח תשובות

ענו על השאלות. השתמשו בכל ביטויי הסיבה והתוצאה שלמדתם.

מדוע אסור לעשן בכיתה ?

מדוע שותים ברוסיה הרבה וודקה ?

תרגול בעל-פה (ובכתב) אמרו/כתבו משפטים

הוא יושב בבית סוהר	כי לכן בגלל	שביתת העובדים
הסיפור לא היה מצחיק		הם עצובים
הם לא הצליחו בבחינה		גניבת כסף
קניתי מכונית יקרה		יש לי המון כסף
שדה התעופה סגור היום		לא צחקתי